

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
TEISĖS FAKULTETAS
CIVILINĖS JUSTICIJOS INSTITUTAS**

CIVILINĖS TEISĖS PROGRAMA (PAPILDOMOS STUDIJOS)

1 tema. Lietuvos Respublikos civilinė teisė kaip teisės šaka

Civilinės teisės sąvokos etimologija. Civilinės teisės samprata. Objektinio ir subjektinio civilinės teisės.

Civilinės teisės paskirtis, tikslai, funkcijos. Ekonominė apyvarta ir civilinė teisė.

Civilinės teisės reglamentuojamų santykių rūšys. Turtiniai santykiai, turto formos. Asmeniniai neturtiniai santykiai ir jų rūšys.

Civilinės teisės atribojimas nuo kitų teisės šakų. Viešosios ir privatinės teisės sąveika.

Civilinio teisinio reglamentavimo metodo pagrindiniai bruožai.

Civilinės teisės principų sąvoka ir rūšys. Civilinės teisės principų funkcijos.

Civilinės teisės sistema, jos elementai ir jų sąveika. Civilinės teisės normos, institutai, pošakės.

Civilinių įstatymų sistemos struktūra.

2 tema. Lietuvos Respublikos civilinės teisės šaltiniai

Teisės šaltinio samprata ir rūšys. Lietuvos Respublikos Konstitucija ir civiliniai įstatymai – civilinės teisės svarbiausieji šaltiniai. Civilinių įstatymų rūšys. Civilinio kodekso vieta civilinės teisės šaltinių sistemoje.

Vyriausybės ir kitų valstybės institucijų norminiai aktai kaip civilinės teisės šaltiniai.

Pasaulinis ir regioninis civilinės teisės unifikavimas ir harmonizavimas.

Tarptautinės privatinės teisės samprata ir vieta Lietuvos teisės sistemoje. Tarptautinės sutartys ir konvencijos. Kitų valstybių civilinių įstatymų taikymo sąlygos ir tvarka Lietuvoje.

Europos Sąjungos teisės aktai kaip civilinės teisės šaltiniai.

Papročių ir moralės normų taikymas.

Teisės mokslo ir teismų praktikos reikšmė.

Civilinių įstatymų sisteminimas. Civilinių įstatymų skelbimas.

3 tema. Civilinis teisinis santykis

Civilinio teisinio santykio samprata. Civilinio teisinio santykio elementai. Absoliutiniai ir reliatyvūs civiliniai teisiniai santykiai.

Civilinių teisinių santykių atsiradimas, pasikeitimas ir pasibaigimas.

Civilinių subjektinių teisių objekto samprata ir rūšys. Civilinių subjektinių teisių objektai ir civilinės apyvartos objektai. Pirminiai ir išvestiniai objektai.

Daiktų kaip civilinių teisių objektų samprata, jų klasifikacija.

Pinigai kaip civilinių teisių objektas.

Vertybiniai popieriai, jų sąvoka, skiriamieji požymiai.

Civilinės subjektinės teisės kaip išvestiniai civilinių teisių objektai.

Intelektinės veiklos rezultatai kaip civilinių teisių objektai.

Asmeninių neturtinių vertybių, saugomų civilinių įstatymų normomis, rūšys ir jų apibūdinimas. Asmeninių neturtinių vertybių ir teisių kaip civilinių teisių objektų ypatumai. Asmeninių neturtinių teisių perdavimo kitiems asmenims apribojimai.

4 tema. Terminai. Ieškinio senatis

Termino sąvoka, terminų pritaikymo sfera ir teisinė reikšmė. Terminų naudingumo prezumpcija. Terminų klasifikavimo kriterijai ir jų rūšys. Įgyjamieji ir naikinamieji terminai, teisių įgyvendinimo terminai. Terminų praleidimas. Praleisto termino atstatymo pagrindai ir tvarka.

Terminų skaičiavimo tvarka. Terminų pradžios ir pabaigos nustatymas.

Ieškinio senaties sąvoka ir funkcijos. Ieškinio senaties termino pasibaigimo reikšmė materialiniams ir procesiniams teisiniams santykiams. Ieškinio senaties taikymo samprata ir sąlygos. Teismo funkcijos ir kompetencija taikant ieškinio senatį. Ieškinio senaties taikymo apribojimas.

Bendrieji ir specialieji ieškinio senaties terminai.

Ieškinio senaties terminų nustatymo ypatumai. Ieškinio senaties termino eigos pradžia. Teisės pažeidimas kaip ieškinio senaties termino eigos pradžią nustatantis faktorius. Tęstinio teisės pažeidimo reikšmė nustatant ieškinio senaties termino pradžią. Bendrieji ir specialieji ieškinio senaties pradžią nustatantys pagrindai. Subjektyvios ir objektyvios aplinkybės, turinčios reikšmės ieškinio senaties termino pradžios momentui nustatyti.

Ieškinio senaties termino nutraukimo pagrindai. Ieškinio senaties sustabdymas.

Ieškinio senaties atnaujinimas.

5 tema. Civilinių teisių įgyvendinimas ir gynimas

Civilinių teisių įgyvendinimo samprata. Subjektinės civilinės teisės kaip civilinio santykio elementas. Daiktinių subjektinių civilinių teisių įgyvendinimo būdai. Prievolių įgyvendinimo ypatumai. Asmeninių neturtinių teisių įgyvendinimo ypatumai.

Civilinių teisių įgyvendinimo principai. Sąžiningumo, teisingumo, protingumo principų taikymas įgyvendinant civilines teises. Draudimas piktnaudžiauti savo teisėmis. Piktnaudžiavimo teisėmis samprata. Sankcijos už piktnaudžiavimą teise.

Civilinių teisių apsaugos bei gynimo samprata ir reikšmė. Civilinių teisių garantijų sistema. Teisės į pažeistos teisės gynybą turinys. Civilinių teisių gynimo būdai. Garbės ir orumo bei kitų asmeninių teisių gynimo ypatumai.

Savigyna kaip civilinių teisių gynimo būdas.

6 tema. Fiziniai asmenys

Fizinio asmens teisinio subjektiškumo sąvoka ir elementai.

Fizinių asmenų teisnumas. Teisnumo sąvoka ir turinys. Draudimas apriboti teisnumą. Teisnumas ir civilinis teisinis santykis. Teisnumo atsiradimas ir išnykimas. Fizinio asmens gimimo ir mirties momentas. Fizinio asmens pripažinimas nežinia kur esančiu ir paskelbimas mirusiu. Paskelbto mirusiu atsiradimo pasekmės. Lietuvos Respublikoje gyvenančių fizinių asmenų, neturinčių Lietuvos Respublikos pilietybės, teisnumas.

Veiksnumo sąvoka. Veiksnumo ir teisnumo sąveika. Fizinių asmenų veiksnumas, veiksnumo atsiradimas. Dalinis veiksnumas. Fizinio asmens veiksnumo apribojimas ir pripažinimas neveiksniu. Veiksnumo atstatymo pagrindai ir tvarka.

Civilinės būklės akto sąvoka ir rūšys. Registruojami ir neregistruojami civilinės būklės aktai. Civilinės būklės aktų registravimo tvarka. Fizinio asmens gyvenamoji vieta.

Globa ir rūpyba. Globos ir rūpybos funkcijos. Globos ir rūpybos steigimas. Globėjo ir rūpintojo teisinis statusas, teisės ir pareigos, atsakomybė. Globos ir rūpybos nutraukimas ir pasibaigimas.

7 tema. Juridiniai asmenys

Juridinio asmens sąvoka. Juridinio asmens instituto paskirtis. Juridinio asmens požymiai. Juridinio asmens turtas.

Juridinio asmens steigimo dokumentai. Juridinio asmens veiklos laikotarpio pradžia ir trukmė. Juridinio asmenų registravimas.

Juridinio asmens teismo ir veiksnio samprata, teismo ir veiksnio atsiradimas.

Juridinio asmens teismo turinys. Privatieji ir viešieji juridiniai asmenys. Viešųjų juridinių asmenų teismo ypatumai.

Ribotos ir neribotos atsakomybės juridiniai asmenys. Juridinio asmens steigėjo (dalyvio) civilinė atsakomybė pagal juridinio asmens prievoles.

Juridinio asmens organai ir atstovai. Juridinio asmens filialai ir atstovybės. Filialo ir atstovybės skiriamieji požymiai.

Juridinio asmens reorganizavimas, likvidavimas. Juridinio asmens pertvarkymas.

Juridinio asmens bankrotas.

8 tema. Sandoriai

Sandorio sąvoka. Sandorio funkcijos civilinių santykių teisinio reglamentavimo mechanizme. Sandorio atribojimas nuo kitų juridinių faktų (įvykių, juridinių poelgių, teisės pažeidimų).

Sandorio turinys – sandorio sąlygos. Sandorio tikslai ir motyvai bei jų teisinė reikšmė.

Sandorio forma. Žodinė, paprasta rašytinė, notarinė. Sandorio subjektų teisė pasirinkti sandorio formą. Konkludentiniai veiksmai. Tylėjimas – išimtinė valios išreiškimo forma. Viešas sandorio subjekto valios išreiškimas. Sandorių pasirašymas.

Sandorių rūšys. Sandorių klasifikacijos praktinė reikšmė. Vienašaliai, dvišaliai ir daugiašaliai sandoriai. Vienašalių sandorių ypatumai. Sąlyginiai sandoriai. Konsensualiniai ir realiniai sandoriai. Vartotojų ir komerciniai sandoriai. Fiduciariniai sandoriai.

Sandorio registravimo viešuose registruose teisinė reikšmė.

Sandorių negaliojimo samprata. Sandorio negaliojimo atribojimas nuo sandorio nutraukimo. Niekiniai ir nuginjami sandoriai. Sandorio dalies negaliojimas.

Sandorių negaliojimo pagrindai ir jų klasifikacija.

Sandoriai, prieštaraujantys įstatymams, viešajai tvarkai ir moralei.

Juridinio asmens teismui prieštaraujančių sandorių negaliojimas. Įgaliojimus viršijusio juridinio asmens organo ar atstovo sudarytų sandorių negaliojimas.

Neveiksnių asmenų sudaryti sandoriai. Riboto ir nepilno veiksnio fizinių asmenų sandoriai. Asmenų, kurie sandorio sudarymo metu buvo tokios būklės, kad negalėjo suvokti savo veiksmų prasmės, sudaryti sandoriai. Sandoriai, sudaryti dėl suklydimo. Sandoriai, sudaryti dėl apgaulės. Sandoriai, sudaryti dėl smurto ar grasinimo. Sandoriai, sudaryti dėl susiklosčiusių sunkių aplinkybių.

Tariamieji ir apsimestiniai sandoriai.

Sandoriai, sudaryti atstovui piktavališkai susitarus su kita sandorio šalimi.

Sandorių negaliojimas, kai jie sudaryti pažeidžiant įstatymo nustatytą sandorio formą.

Nuginčijamo sandorio negaliojimo pagrindo panaikinimas nuginčijamo sandorio patvirtinimu.

Sandorio negaliojimo pasekmės. Restitucija. Atvejai, kai restitucija netaikoma. Trečiųjų asmenų (sąžiningų) teisių ir interesų garantijos ir gynimas. Žalos atlyginimas. Sandorio dalies negaliojimo pasekmės.

9 tema. Atstovavimas

Atstovavimo sąvoka. Atstovavimo paskirtis. Atstovavimo atribojimas nuo panašių teisinių reiškinių.

Atstovavimo ir įgalinimų atsiradimo pagrindai. Atstovavimo teisinio santykio šalių teisės ir pareigos, atsakomybė. Tariamasis ir neatskleistas atstovavimas.

Įgaliojimo sąvoka ir rūšys. Įgaliojimo forma, jo esminės sąlygos. Įgaliojimo pasibaigimas. Perįgaliojimas. Sandorių sudarytų kito asmens vardu, neturint įgaliojimų arba juos viršijant, negaliojimas.

Atskirų atstovavimo rūšių apžvalga. Vartotojiškas (buitinis) atstovavimas. Komercinis atstovavimas. Prokūra.

10 tema. Daiktinė teisė

Daiktinės teisės samprata. Daiktinės teisės vieta civilinės teisės sistemoje.

Daiktinių teisių sistema. Pirminės ir išvestinės daiktinės teisės.

Daiktinių teisių viešumas ir registracija.

Valdymas kaip savarankiškas civilinio teisinio reglamentavimo objektas. Valdymas kaip faktas ir kaip teisė. Valdymo instituto paskirtis. Valdymas kaip nuosavybės teisės įgijimo pagrindas. Valdymo gynimo reglamentavimas Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse.

Nuosavybės teisės samprata. Objektvyvioji nuosavybės teisė ir subjektinės nuosavybės teisės. Nuosavybės ir nuosavybės teisės terminų interpretacija moksle ir praktikoje. Nuosavybės teisės rūšys ir formos. Nuosavybės teisės subjektai ir objektai. Nuosavybės teisės turinys. Nuosavybės teisės įgijimo pirminiai ir išvestiniai pagrindai. Nuosavybės teisės pasibaigimo pagrindai. Nuosavybės teisės įgyvendinimas. Viešosios nuosavybės teisės įgyvendinimo ypatumai. Bendrosios nuosavybės teisės samprata ir rūšys. Bendrosios nuosavybės teisės subjektai ir objektai. Bendrosios nuosavybės teisės įgyvendinimo ypatumai. Bendrosios nuosavybės teisės atsiradimas, pasikeitimas ir pasibaigimas.

Nuosavybės teisės apsauga ir gynimas. Prievoliniai ir daiktiniai nuosavybės gynimo būdai. Valdymo teisės gynimas (vindikacinis ieškinys). Vindikacijos taikymo apribojimai. Daiktinių teisių gynimas nuo pažeidimų, nesusijusių su valdymo netekimu (negatorinis ieškinys).

Išvestinių daiktinių teisių samprata ir jų rūšys. Patikėjimo teisė, servitutas, uzufuktas, užstatymo teisė (superficies), ilgalaikė nuoma (emphyteusis), hipoteka ir įkeitimas, daikto sulaikymas, kito asmens turto administravimas.

11 tema. Paveldėjimo teisė

Paveldėjimo teisės sąvoka, jos reikšmė. Paveldėjimo teisės dalykas. Palikėjas. Įpėdiniai. Paveldėjimo teisės objektas (palikimas). Palikimo atsiradimas. Palikimo atsiradimo laikas ir vieta. Paveldimo turto apsauga.

Paveldėjimas pagal įstatymą. Įstatyminiai įpėdiniai. Paveldėjimas atstovavimo teise. Įpėdinių dalys paveldint pagal įstatymą.

Paveldėjimas pagal testamentą. Testamento sąvoka. Testamento turinys. Privalomoji palikimo dalis. Antrinio įpėdinio paskyrimas. Testamentinė išskirtinė. Testamentinis įpareigojimas. Testamento galiojimo sąlygos.

Palikimo priėmimas ir jo atsisakymas. Paveldėjimo transmisija. Paveldėjimo teisės liudijimas.

Įpėdinių atsakomybė už palikėjo skolas.

12 tema. Prievolių teisė

Prievolių teisės samprata ir sistema.

Prievolės samprata. Prievolės šalys. Kreditorius. Skolininkas.

Prievolių atsiradimo pagrindai.

Prievolės, atsirandančios dėl kito asmens reikalų tvarkymo, samprata.

Prievolės, atsirandančios dėl nepagrįsto praturtėjimo ar turto gavimo be pagrindo, samprata.

Prievolių rūšys. Dalomosios ir nedalomosios prievolės. Alternatyviosios ir fakultatyvinės prievolės. Neapibrėžto termino ir terminuotos prievolės. Prievolės su asmenų daugetu. Skolininkų ir kreditorių daugetas. Solidarios ir subsidiarios prievolės. Dalinė prievolė. Sutartinės ir nesutartinės prievolės. Sąlyginės prievolės. Piniginės prievolės. Kitos prievolių klasifikacijos.

Prievolių vykdymo samprata. Prievolių vykdymo principai. Tinkamas prievolės vykdymas. Ekonomiškumo vykdant prievolės principas. Prievolės šalių bendradarbiavimo principas. Prievolių įvykdymo principų imperatyvumas. Teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų taikymas prievoliniuose santykiuose.

Prievolės neįvykdymo teisinės pasekmės.

Prievolės įvykdymo užtikrinimo samprata ir būdai.

Netesybų samprata ir rūšys. Esminiai skirtumai tarp baudos ir delspinigių. Nuostolių ir netesybų santykis. Netesybos pagal įstatymą ir pagal sutartį. Teismo nustatomos netesybos. Susitarimo dėl netesybų forma. Netesybų (baudų, delspinigių) sumažinimas.

Laidavimo samprata ir atsiradimo pagrindai. Laidavimo sutarties forma. Laiduotojo teisės ir pareigos. Laiduotojo atleidimas nuo atsakomybės. Laidavimo pabaiga.

Garantijos samprata ir reikšmė. Garantijos forma ir turinys. Garantijos šalys. Garanto atsakomybė. Garantijos pasibaigimas. Garanto, įvykdžiusio prievolę už skolininką, regresio teisė skolininkui.

Rankpinigių samprata ir reikšmė. Rankpinigiai ir avansas. Susitarimo dėl rankpinigių forma. Rankpinigiais užtikrintos sutarties neįvykdymo pasekmės.

Prievolių pabaigos samprata ir pagrindai. Prievolės pabaiga įvykdymu. Prievolės pabaiga suėjus naikinamajam terminui. Prievolės pabaiga šalių susitarimu. Prievolės pabaiga šalių sutapimu. Prievolės pabaiga, kai neįmanoma jos įvykdyti. Prievolės pabaiga mirus fiziniam asmeniui arba likvidavus juridinį asmenį. Skolininko atleidimas nuo prievolės įvykdymo.

Prievolės pabaiga įskaitymu. Įskaitymo tvarka. Įskaitymo draudimas.

Novacija. Jos samprata ir esmė. Novacijos įtaka papildomoms teisėms. Kitos novacijos pasekmės.

13 tema. Sutartinės prievolės

Sutarties samprata ir reikšmė. Sutartis – dvišalis sandoris. Sutarties galia. Sutarčių rūšys: atlygintinės ir neatlygintinės; konsensualinės ir realinės; dvišalės ir vienašalės; abipusėmis derybomis ir prisijungiant sudaromos sutartys; vienkartinio įvykdymo ir tęstinės sutartys; rizikos ir ekvivalentinės; pagrindinės ir papildomos; vartojimo sutartys; viešosios sutartys ir kitos.

Sutarties sudarymo tvarka. Ikisutartiniai santykiai. Šalių pareigos ikisutartiniuose santykiuose. Preliminarioji sutartis, jos forma, turinys, teisinė galia.

Oferta. Ofertos galiojimas, atšaukimas, pabaiga. Viešoji oferta. Akceptas ir jo formos. Akceptavimo terminas. Pavėluotas akceptas. Akcepto atšaukimas. Akceptas su išlygomis.

Sutarties sudarymas apsiikeičiant standartinėmis sutarčių sąlygomis. Sutarties sudarymo momentas ir vieta. Standartinės ir nestandartinės, siurprizinės sutarčių sąlygos.

Viešųjų sutarčių sudarymo ypatumai.

Vartojimo sutarčių sudarymo ypatumai

Sutarties sąlygos. Esminės, įprastinės ir atsitiktinės sąlygos.

Aiškiai nurodytos ir numanomos sąlygos. Aptartos ir neaptartos sąlygos. Standartinės ir nestandartinės sąlygos. Standartinių ir nestandartinių sąlygų kolizija. Netikėtos (siurprizinės) sutarčių sąlygos.

Sutarties aiškinimas.

Sutarties vykdymo principai. Tinkamas sutarties vykdymas. Sąžiningumas. Bendradarbiavimas. Ekonomiškumas.

Sutarties įvykdymo tvarka. Sutarties įvykdymo vieta. Sutarties įvykdymo terminas. Trečiųjų asmenų sutarties įvykdymas. Sutartinių įsipareigojimų vykdymas pasikeitus aplinkybėms.

Sutarčių neįvykdymo teisinės pasekmės. Netinkamo įvykdymo ištaisymas arba pakeitimas. Kreditoriaus teisių gynimo būdai skolininkui pažeidus sutartį. Gynimo būdų pakeitimas. Ieškinio senaties taikymo ypatumai. Sutarties vykdymo sustabdymas. Nuostoliai. Kainos sumažinimas. Kreditoriaus taikomų priemonių derinimas. Atsakomybę naikinančios ar ribojančios sąlygos.

Sutarties nutraukimas. Sutarties nutraukimo atvejai. Sutarties nutraukimo būdai. Sutarties nutraukimo pagrindai. Esminis sutarties pažeidimas. Specialiosios sutarčių nutraukimo taisyklės. Sutarties nutraukimo tvarka. Sutarties nutraukimo teisinės pasekmės. Bendrieji ir specialieji nutraukimo pagrindai. Sutarties nutraukimo teisinės pasekmės.

Sutarties pakeitimas.

Sutarties negaliojimas.

14 tema. Civilinė atsakomybė

Civilinės atsakomybės samprata ir rūšys. Deliktinė, ikisutartinė ir sutartinė civilinė atsakomybė.

Civilinės atsakomybės sąlygos. Neteisėti veiksmai ir jų santykis su kalte. Žala (nuostoliai) ir jos rūšys. Priežastinis ryšys ir pagrindinės jo teorijos. Kaltė ir jos formos. Neturtinė žala ir jos nustatymo kriterijai.

Civilinės atsakomybės netaikymas ar jos ribojimas. Šalių susitarimai dėl civilinės atsakomybės netaikymo ar ribojimo. Įstatyminiai civilinės atsakomybės netaikymo ar ribojimo pagrindai. Nenugalima jėga. Valstybės veiksmai. Trečiojo asmens veikla. Nukentėjusiojo asmens veiksmai. Būtinasis reikalingumas. Būtinoji gintis. Savigny.

Ikisutartinės civilinės atsakomybės samprata ir sąlygos. Ikisutartinių santykių etapai. Šalių teisės ir pareigos iki sutarties sudarymo.

Sutartinės teisinės atsakomybės samprata, jos ypatumai. Sutartinės teisinės atsakomybės pagrindai. Sutarties šalių prievolė tinkamai ir laiku vykdyti savo sutartines prievoles. Sutarties pažeidimo pasekmės. Termino praleidimo pasekmės.

Deliktinės atsakomybės samprata. Deliktinės atsakomybės teisinis reguliavimas. Deliktinės atsakomybės subjektai.

Specialūs deliktinės atsakomybės atvejai. Samdančio darbuotojus asmens atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl jo darbuotojų kaltės. Atsakomybė už kitų asmenų padarytą žalą. Statinių

savininko (valdytojo) atsakomybė. Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą. Atsakomybė už savo veiksmų reikšmės suprastį negalinčio fizinio asmens padarytą žalą. Dėl būtiniosios ginties ar savigynos padaryta žala. Atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl būtinojo reikalingumo. Atsakomybė už didesnio pavojaus šaltinių padarytą žalą. Atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų. Atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro, teisėjo ir teismo neteisėtų veiksmų. Atsakomybė už nepilnamečių iki keturiolikos metų padarytą žalą. Atsakomybė už nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų padarytą žalą. Atsakomybė už pripažinto neveiksniu fizinio asmens padarytą žalą.

Atsakomybė už kelių asmenų bendrai padarytą žalą. Regreso teisė į žalą padariusį asmenį. Žalos atlyginimo būdas ir dydis. Atsižvelgimas į nukentėjusiojo asmens kaltę ir padariusio žalą asmens turtinę padėtį.

L I T E R A T Ū R A

Specialioji:

1. Civilinė teisė. Bendroji dalis. Vadovėlis / Baranauskas E., Karulaitytė_Kvainauskienė I., Kiršienė J. ir kt. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2007.
2. Civilinė teisė. Bendroji dalis. Vadovėlis / Mizaras V., Vileita A., Mikelėnas V. ir kt. Vilnius: Justitia, 2008
3. Civilinė teisė. Prievolių teisė. Vadovėlis / Ambrasienė D., Baranauskas E. ir kiti. Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras, Vilnius, 2004.
4. Daiktinė teisė. Vadovėlis / Baranauskas E., Laurinavičius K., Pakalniškis V., Vasarienė D. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010.
5. Dambrauskaitė A. Sandorių negaliojimo teisinės pasekmės. Vilnius: Justitia, 2009
6. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos. Pirmasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2001.
7. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. Pirmasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2002.
8. LR civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga. Prievolių teisė. I dalis. Pirmasis leidimas. Vilnius: Justitia, 2003.
9. Vileita A. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Penktoji knyga. Paveldėjimo teisė // Justitia, 2003, Nr. 1-6

Teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 74–2262.
2. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinis įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. 64-1503; 2003, Nr. 34-1418
3. Lietuvos Respublikos vaiko gimimo momento nustatymo įstatymas // Valstybės žinios, 2002, Nr.43-1602
4. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties ir kritinių būklių registravimo įstatymas // Valstybės žinios, 2002, Nr.43-1601
5. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. 71-1706; 2006, Nr. 82-3254
6. Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymas // Valstybės žinios, 2003, Nr. 112–4991.
7. Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymas // Valstybės žinios, 2003, Nr. 112–4990; 2012, Nr. 78–4014.
8. Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymas // Valstybės žinios, 1991, Nr. 13–328; 2001, Nr. 45–1574.
9. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 64–1914; 2003, Nr. 123-5574
10. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas // Valstybės žinios, 1994, Nr. 102–2049; 2004, Nr. 4–24.
11. Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas // Valstybės žinios, 1993, Nr. 20–488; 2002, Nr. 57–2296.
12. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas // Valstybės žinios, 2003, Nr. 94–4246; 2011, Nr. 145–6816.

13. Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymas // Valstybės žinios. 1995. Nr. 26–578; 2008, Nr. 76–3003.
14. Lietuvos Respublikos bankų įstatymas // Valstybės žinios. 2004. Nr. 54–1832.
15. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios, 2001, Nr. 31–1010.
16. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas // Valstybės žinios, 2001, Nr. 31–1012; 2010, Nr. 86–4529.
17. Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas // Valstybės žinios. 2004. Nr. 25–745.
18. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas // Valstybės žinios. 1995. Nr. 104–2322; 2010, Nr. 15–699.
19. Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymas // Valstybės žinios, 1991. Nr. 34–933.
20. Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymas // Valstybės žinios, 1990, Nr. 29–692; 2004. Nr. 54–1831.
21. Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. 32–787; 2012, Nr. 76–3925.
22. Lietuvos Respublikos daugiabučių namų savininkų bendrijų įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 20–449; 2012, Nr. 50–2440.
23. Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymas // Valstybės žinios, 2004, Nr. 4–40.
24. Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 89–1985.
25. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas // Valstybės žinios, 1994, Nr. 34–620; 2004, Nr. 28–868.
26. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas // Valstybės žinios, 1998, Nr. 54–1492; 2002, Nr. 60–2412.
27. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. Nr. 100-2261; 2001, Nr. 55-1948

Teismų praktika:

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo svetainė Internetu adresu <http://www.lat.lt/>